

Spis treści

Wykaz autorów	IX
Wykaz skrótów	XIII
Wstęp	XVII

Część 1. Podstawowe rozwiązania prawne w zakresie finansów publicznych oraz odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych

Rozdział I. Podstawy prawne dokonywania wydatków publicznych przez jednostki samorządu terytorialnego na tle odpowiedzialności z tytułu naruszenia dyscypliny finansów publicznych (Krystyna Sawicka)	3
--	----------

1. Wprowadzenie .....
2. Zadania i kompetencje samorządu terytorialnego .....
3. Zasada domniemania zadań i kompetencji gminy .....
4. Podstawy prawne dokonywania wydatków publicznych .....
5. Podsumowanie .....

Rozdział II. Ustawa o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych jako akt prawny wspomagający zarządzanie płynnością finansową i ryzykiem niewypłacalności jednostek samorządu terytorialnego (Magdalena Ziolo)	17
---	-----------

1. Wprowadzenie .....
2. Płynność finansowa a ryzyko niewypłacalności jednostki samorządu terytorialnego .....
3. Czyny zagrożone odpowiedzialnością za naruszenie dyscypliny finansów publicznych a zaburzenia płynności finansowej i zagrożenie niewypłacalnością .....
4. Podsumowanie .....

Rozdział III. Zakres podmiotowy odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych z tytułu nieprawidłowości w dysponowaniu środkami publicznymi (Anna Rotter)	25
--	-----------

1. Wprowadzenie .....
2. Osoby wchodzące w skład organu wykonującego budżet lub plan finansowy jednostki sektora finansów publicznych albo organu zarządzającego podmiotu niezaliczanego do sektora finansów publicznych .....
3. Kierownicy jednostek sektora finansów publicznych .....

4. Pracownicy jednostek sektora finansów publicznych lub inne osoby, którym odrębną ustawą lub na jej podstawie powierzono wykonanie obowiązków	30
5. Osoby wykonujące czynności w imieniu podmiotu niezaliczanego do sektora finansów publicznych	35
6. Podsumowanie	37
Rozdział IV. Budżet partycypacyjny a naruszenie dyscypliny finansów publicznych (<i>Julia Zdanukiewicz</i>)	39
1. Ogólne uwagi dotyczące partycypacji i budżetu partycypacyjnego	39
2. Podstawy prawne tworzenia budżetu partycypacyjnego w Polsce	40
3. Fundusz sołecki jako przykład partycypacji społecznej	41
4. Możliwości naruszenia dyscypliny finansów publicznych w budżecie partycypacyjnym i funduszu sołeckim	49
Rozdział V. Kwota minimalna jako przesłanka wyłączenia bezprawności czynu naruszającego dyscyplinę finansów publicznych (<i>Arkadiusz Talik</i>)	51
1. Wprowadzenie	51
2. Zakres przedmiotowy wyłączenia bezprawności czynu	53
3. Podstawa ustalenia kwoty bagatelnej	56
4. Podsumowanie	59
Rozdział VI. Znikoma szkodliwość czynu stanowiącego naruszenie dyscypliny finansów publicznych (<i>Marek Gluch</i>)	61
1. Zagadnienia ogólne	61
2. Szkodliwość a szkoda w finansach publicznych	62
3. Ocena stopnia szkodliwości	63
4. Skutki naruszenia jako najistotniejsze kryterium	64
5. Znikoma szkodliwość, wady rozstrzygnięć	65
Część 2. Realizacja gospodarki budżetowej a naruszenie odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych	
Rozdział I. Odpowiedzialność za związane z dotacjami oświatowymi naruszenie dyscypliny finansów publicznych – problemy praktyki orzeczniczej (<i>Wojciech Lachiewicz</i>)	69
1. Naruszenie zasad lub trybu przyznania dotacji oświatowej lub jej przekazania (wypłaty)	69
2. Odpowiedzialność związana z uchybieniem przepisów dotyczących rozliczania dotacji oświatowych	71
3. Sankcjonowanie obowiązku zwrotu dotacji do budżetu JST	73
4. Ocena możliwości zastosowania do dotacji oświatowych przepisu art. 9 pkt 1	75
Rozdział II. Inwentaryzacja – zasady, sposób przeprowadzania i dokumentowania (<i>Damian Grzelka</i>)	77
1. Funkcje i cele inwentaryzacji	77
2. Zasady przeprowadzania inwentaryzacji	78
2.1. Formy inwentaryzacji	78

2.2.	Metody przeprowadzania inwentaryzacji	79
2.3.	Zakres przedmiotowy inwentaryzacji – według metod	80
2.3.1.	Inwentaryzacja drogą spisu z natury – zakres przedmiotowy	81
2.3.2.	Inwentaryzacja drogą potwierdzenia sald – zakres przedmiotowy	81
2.3.3.	Inwentaryzacja drogą weryfikacji – zakres przedmiotowy	82
2.3.4.	Termin i częstotliwość inwentaryzacji	82
3.	Odpowiedzialność za inwentaryzację	85
4.	Organizacja inwentaryzacji, przebieg i jej udokumentowanie	86
4.1.	Zasady przeprowadzania inwentaryzacji drogą spisu z natury	86
4.2.	Zasady przeprowadzania inwentaryzacji drogą uzyskania potwierdzenia sald	89
5.	Dokumentacja przeprowadzania inwentaryzacji i rozliczanie różnic inwentaryzacyjnych	91
5.1.	Dokumentacja inwentaryzacyjna	91
5.2.	Rozbieżności wyników inwentaryzacji z zapisami ksiąg rachunkowych	92
Rozdział III. Sprawozdawczość budżetowa a odpowiedzialność z tytułu naruszenia dyscypliny finansów publicznych (Krzyszyna Gąsiorek)		95
1.	Pojęcie finansów publicznych i sprawozdawczości budżetowej	95
2.	Sprawozdania podlegające naruszeniu dyscypliny finansów publicznych	96
3.	Niesporządzenie lub nieprzekazanie w terminie sprawozdania	97
4.	Wykazanie w sprawozdaniu danych niezgodnych z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej	98
5.	Odpowiedzialność kierownika jednostki	99
Rozdział IV. Odpowiedzialność głównego księgowego jednostki sektora finansów publicznych w świetle art. 18b ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (Artur Walasik)		103
1.	Wprowadzenie	103
2.	Podmiotowe przesłanki odpowiedzialności głównego księgowego jednostki sektora finansów publicznych	104
3.	Przedmiotowe przesłanki odpowiedzialności głównego księgowego jednostki sektora finansów publicznych (zakres obowiązków głównego księgowego)	106
4.	Znamiona naruszenia dyscypliny finansów publicznych w rozumieniu art. 18b ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych – wstępna kontrola (<i>causa</i>)	108
5.	Znamiona naruszenia dyscypliny finansów publicznych w rozumieniu art. 18b ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych – dokonanie wydatku oraz zaciągnięcie zobowiązania (<i>effectus</i>)	112
6.	Podsumowanie	114
Rozdział V. Odpowiedzialność wójta za naruszenie obowiązków kontroli zarządczej (Janusz Facon)		117
1.	Wprowadzenie	117
2.	Kontrola zarządcza czy zarządzanie przez kontrolę?	118
3.	Naruszenie obowiązków w zakresie kontroli zarządczej a możliwość przypisania wójtowi odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych	124

Rozdział VI. Naruszenie przepisu ustawy jako czyn wypełniający znamiona deliktu z zakresu dyscypliny finansów publicznych (<i>Remigiusz Mazur</i>)	129
1. Zagadnienia wstępne	129
2. Orzecznictwo komisji orzekających	132
2.1. Czyny kwalifikowane z art. 5 ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych	132
2.2. Czyny kwalifikowane z art. 11 ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych	135
2.3. Czyny kwalifikowane z art. 15 ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych	139
2.4. Czyny kwalifikowane z art. 17 ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych	140
3. Podsumowanie	141
Rozdział VII. Naruszenie zasad zaciągania zobowiązań jako czyn naruszający dyscyplinę finansów publicznych (<i>Joanna Radziejka</i>)	143
1. Zakres przedmiotowy czynu	143
2. Podmiotowy zakres odpowiedzialności	148
3. Uwagi dotyczące zawiadomień o ujawnionych okolicznościach wskazujących na naruszenie dyscypliny finansów publicznych	149
4. Podsumowanie	150
Rozdział VIII. Należności cywilnoprawne na tle artykułu 5 ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (<i>Katarzyna Makowska</i>)	153
1. Wprowadzenie	153
2. Stosunki cywilnoprawne jako źródło należności	154
3. Zasada swobody zawierania umów	156
4. Ograniczenia swobody umów zawieranych przez podmioty publiczne	157
5. Wykonywanie umów przez podmioty publiczne	159
6. Nieustalenie należności	161
7. Niepobranie lub niedochodzenie należności	163
8. Umarzanie, odraczanie i rozkładanie na raty należności cywilnoprawnych	164
9. Przedawnienie należności	166
10. Podsumowanie	169
Część 3. Zamówienia publiczne i koncesje a dyscyplina finansów publicznych	
Rozdział I. Odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych jako instrument ochrony prawidłowości wyboru trybu postępowania o udzielenie zamówienia publicznego (<i>Mateusz Winiarz</i>)	173
1. Wprowadzenie	173
2. Zasada prymatu trybów przetargowych	175
3. Naruszenie przepisów Prawa zamówień publicznych jako przedmiot odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych	176
4. Przesłanki stosowania trybów w orzecznictwie GKO	181

5. Problem winy przy przypisaniu odpowiedzialności za udzielenie zamówienia z naruszeniem przepisów regulujących przesłanki stosowania trybów	187	
6. Podsumowanie	189	
Rozdział II. Prawne aspekty umowy w sprawie zamówienia publicznego a odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych		
<i>(Beata Zalewska)</i>	191	
1. Definicja zamówienia publicznego	191	
2. Wadliwe zawarcie umowy	193	
3. Zmiany w umowie	197	
4. Zmiany w zamówieniu z wolnej ręki	199	
Rozdział III. Przedmiot art. 17 ust. 1c ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych w świetle znamion czynu zabronionego		
<i>(Edyta Wojterek-Kuszyńska)</i>	203	
1. Nowelizacja ustawy	203	
2. Naruszenia prawa zamówień publicznych a wyłączenia	204	
3. Przepisy o zamówieniach publicznych przed nowelizacją	209	
4. Zasady odpowiedzialności, podsumowanie	211	
Rozdział IV. Koncesja na roboty budowlane lub usługi w kontekście naruszenia dyscypliny finansów publicznych <i>(Rafał Cieślak)</i>		213
1. Wprowadzenie	213	
2. Regulacja koncesji na roboty budowlane lub usługi w Polsce	216	
3. Procedura wyboru koncesjonariusza i umowa koncesji	218	
4. Praktyka stosowania ustawy o koncesjach w Polsce	223	
5. Rodzaje naruszeń dyscypliny finansów publicznych w odniesieniu do koncesji	226	
6. Nieprawidłowości związane ze stosowaniem ustawy o koncesji na roboty budowlane lub usługi, mogące stanowić naruszenie dyscypliny finansów publicznych	229	
7. Wnioski	232	
8. Postulaty zmian w prawie	232	
9. Wzór ogłoszenia o koncesji na usługi	234	
10. Wzór ogłoszenia o koncesji na roboty budowlane	238	
Część 4. Wybrane zagadnienia postępowania w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych		
Rozdział I. Zawiadomienie o naruszeniu dyscypliny finansów publicznych		
<i>(Wojciech Robaczyński)</i>	245	
1. Wprowadzenie	245	
2. Podmioty zobowiązane do złożenia zawiadomienia o naruszeniu dyscypliny finansów publicznych	246	
3. Składniki zawiadomienia o naruszeniu dyscypliny finansów publicznych	253	
4. Skutki braków formalnych zawiadomienia	258	
5. Informacja o naruszeniu dyscypliny finansów publicznych otrzymana od podmiotu nieuprawnionego do złożenia zawiadomienia	261	
6. Podsumowanie	262	

Rozdział II. Czynności podejmowane w przypadku otrzymania informacji o naruszeniu dyscypliny finansów publicznych od osób i podmiotów nieuprawnionych do złożenia zawiadomienia (<i>Ireneusz Kołakowski</i>)	265
1. Wprowadzenie	265
2. Przekazywanie informacji o naruszeniu dyscypliny finansów publicznych	266
3. Praktyka a obowiązki kierownika jednostki, organu nadzorczego i rzecznika dyscypliny	268
4. Działalność rzecznika w przypadku biernej postawy uprawnionych osób i podmiotów	269
5. Informacja o podjętych działaniach w rozumieniu ustawy – opinia Głównego Rzecznika	270
6. Podejrzenia rzecznika przy braku podstaw do złożenia zawiadomienia	271
7. Terminy na dokonanie czynności w postępowaniu	272
8. Rzecznik dyscypliny i Główny Rzecznik – rozbieżność opinii	273
9. Wnioski końcowe	275
Rozdział III. Sądowa kontrola prawidłowości rozstrzygnięć w zakresie dyscypliny finansów publicznych (<i>Zbigniew Zieliński</i>)	277
1. Uprawnienie do złożenia skargi do sądu administracyjnego	277
2. Złożenie skargi a przepisy prawa o postępowaniu przed sądami administracyjnymi	277
3. Niedopuszczalność skargi na złożenie wniosku o ukaranie	278
4. Instrukcyjny charakter terminów na załatwienie sprawy przez rzecznika dyscypliny finansów publicznych	279
5. Środek zaskarżenia złożony przez osobę nieuprawnioną	279
6. Gromadzenie dokumentacji	280
7. Charakter postępowania	280
8. Wiążący zakres wniosku o ukaranie – zmiana opisu czynu	280
9. Zmiana stanu prawnego	281
10. Wykazanie możliwości zachowania się zgodnie z prawem warunkiem przypisania odpowiedzialności	282
11. Nadzwyczajne złagodzenie kary, odstąpienie od wymierzenia kary	284
12. Ocena stopnia szkodliwości czynu	284
13. Odpowiedzialność	284
14. Niezgodne z przeznaczeniem wykorzystanie dotacji	285
15. Zamówienie z wolnej ręki	285
16. Zaliczka na poczet wynagrodzenia	286
17. Interpretacja niejednoznacznych przepisów	286
18. Domniemanie niewinności	287
19. Prawomocność orzeczeń	287
20. Podsumowanie	287